

Huolimaton kirja hyvästä pankista¹

Jussi Linnamo

Eläkeläinen

Espoo

Kun olen kirjoittanut kirja-arvostelun historiantutkija, dosentti *Teppo Vibolan* Yhdyspankin historiaa esittelevästä kirjasta *Rahan ohjaaja*, en ollut yllätynyt siitä, että joudun vastaamaan vastakritiikkiin. *Vihola* kysyi kirjoitukseksi perimmäisiä motiiveja. Arvosteluni motiivina oli haluni ilmoittaa, että hyvin hoidettu ja pankki-innovaatioiden etunenässä kulkenut pankki olisi ansainnut itsensä näköisemmän kuvauksen. Kuvan näköisyyttä pilasivat monilukuiset detaljiväitteet, joissa paljastuivat kirjoittajan puutteelliset tiedot pankkitoiminnasta, -tekniikasta, -laskentatoimesta, -lainsäädännöstä ja -tilastoista.

Viholan vastakirjoituksessa viitataan oman kirjoitukseni virheisiin. Olen edelleen oman tekstini kannalla.

Vihjailu korruptioon. Minusta on aivan selvää, etteivät PYP/SYP:n johtokunnan jäsenet ja SP:n johtokunnan aikaisemmin PYP/SYP:n johtokuntiin kuuluneet jäsenet ole syyllistyneet

lahjoman tarjoamiseen tai vastaanottamiseen. *Viholan* vihjailut siihen, että SP:n johtokunnan jäsenten olisi virkatoimissaan pitänyt menneisyytensä takia syyllistyä pankkien erilaiseen kohteluun ja että PYP/SYP:n johtokunta olisi istuttanut heitä suuryritysten hallituksiin ansioiden tai näkyvyyden hankintaan ovat perättömiä.

Osakepääoman suojaaminen kiinteistösjoi- tuksin. Pankeille oli vuodesta 1970 lähtien sallittua sijoittaa pankkikiinteistöihin ja muihin kiinteistöihin 10 + 3 % taseen loppusummasta. Se oli täysin riittävä oikeus pankeille, sillä luotto-osakeyhtiöitä lukuun ottamatta ei min- kään pankin oma pääoma – osakepääomasta puhumattakaan – ollut lähelläkään 10 % taseesta. *Viholan* kaipaama inflaatio suoja olisi ollut tuhoisa pankkien omalle pääomalle silloin kuin kiinteistöjen arvot tai niistä saatavat myyntihinnat laskivat.

Suomen Pankin ja Suomen Hypoteekkiyh- distyksen osuus teollisuuden rahoittajina oli 1950- ja 1960- luvulla luottovolyymitutkimus- ten mukaan hyvin vaatimaton, vakuutusyhtiöi- den osuus 10 %:n tienoilla. Sen sijaan niiden

¹ *Kansantaloudellisen aikakauskirjan toimitus päättää kes- kustelun Yhdyspankin-Meritan historiikkaa koskeneesta kir- ja-arviosta numerossa 1/2001 tältä osin tähän.*

osuus oli huomattava 1860-luvulla, jolloin liikepankkeja ei vielä ollutkaan. Minusta Vihola on pahemmin väärällä vuosisadalla kuin minä.

Luottojen kiertonopeuden mitta. Sekä pankit että pankkitilastoja laativat viranomaiset ovat laskeneet ja julkaisseet luottokannan keskimääräistä kiertonopeutta kuvaavia mittoja. Niitä voi hyödyntää sekä pankkihistorioissa että niiden arvostelussa. En tunne, miten käsitettä 'HOP:sta peräisin olevia luotot' voidaan käyttää kiertonopeutta koskevassa argumentoinnissa.

Agio-voitot ja -tappiot. Agiolla tarkoitetaan melko laajasti hyväksyttynä käsitettä, joka mittaa avoimen position oston samanaikaisesti eri valuutta-, korkopaperi- tai termiinimarkkinoilla saatua tulosta tilikauden aikana. Tämä tulos voi tietenkin olla positiivinen tai negatiivinen, Vihola määritteli kuitenkin agion valuutanvaihdossa pankille jääväksi provisioksi (s. 251). Valuutanvaihdosta saatu proviisio ei juuri voi olla negatiivinen.

ATK-järjestelmä. Vihola kertoo (s. 196): "Yhdyspankissa aloitettiin reaaliaikajärjestelmään siirtyminen vuonna 1970 ja on-line -jär-

jestelyn lopullinen toteutus jo 1970-luvun loppupuolella." Tämän toteamuksen kanssa on ristiriitainen s.179 esitetty väite: "Yhdyspankin kansainvälisessä toiminnassa siirryttiin jo 1960-luvun lopulla hyvinkin tasokkaisiin atk-pohjaisiin seurantajärjestelmiin." Samalla sivulla väitetään, että pankki sai jatkuvasti ajantasaista tietoa kaupallisista valuutantarpeista ja toisaalta saapuvasta valuutasta. Väitteet ovat sisäisesti ristiriitaisia ja 1960-lukua koskevat väitteet historiallisesti epätosia. Yhdyspankki oli tosin atk-tekniikan etujoukossa, mutta ei sillä, eikä kellekään muullakaan, ollut 1960-luvun lopulla hallussaan 1970-lopun tietojensiirtotekniikkaa.

Pirun Raamatunluku. Surkean heikoista teologian ja folkloren tiedoistani johtuen en osaa osallistua Raamatun lukua ja pienen kulkijan retkiä koskevaan keskusteluun. Omia luonteenpiirteitäni koskevaan keskusteluun olen taas jäävi. Kaikista näistä puutteistani huolimatta olen sitä mieltä, että Vihola on kirjoittanut hyvästä pankista virheitä vilisevän kirjan. Se ei anna Yhdyspankin näköistä kuvaa kuvattavastaan. □